

Briselē, 2026. gada 24. aprīlī
(OR. en)

8263/26

EDUC 113
JEUN 62
EMPL 98
SOC 216
COMPET 481

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Pamatprasmes un Eiropas izglītības telpa: būvēt tiltu uz nākotni – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Gatavojoties viedokļu apmaiņai Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomē 2026. gada 11. maijā, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts orientējoša piezīme par minēto tematu.

Pamatprasmes un Eiropas izglītības telpa: būvēt tiltu uz nākotni

Prezidentvalsts orientējoša piezīme

(Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome)

Mūsu pasaule mainās vēl nepieredzētā tempā. Arvien straujāka tehnoloģiskā pārveide, tostarp mākslīgā intelekta straujā attīstība un lietošana, demogrāfiskās problēmas, ģeopolitiskā, veselības un klimata krīze, kā arī sarežģītas sociālās un ekonomiskās problēmas rada jaunu realitāti. Šo pārmaiņu ietekmē ES saskaras arī ar izaicinājumiem konkurētspējas jomā; darba tirgus vajadzības mainās, tāpēc ir vajadzīga pielāgošanās spēja, tostarp spēja pārkvalificēties, pilnveidot prasmes un reaģēt uz mainīgajām darba prasībām.

Šajā kontekstā izglītības un mācību sistēmām Eiropā ir izšķiroša nozīme inovācijas veicināšanā un Eiropas konkurētspējas palielināšanā, sabiedrības problēmu risināšanā un noturības uzlabošanā. Tajā pašā laikā arvien vairāk tiek gaidīts, ka tās palīdzēs cilvēkiem ne tikai piekļūt nodarbinātībai, bet arī attīstīties kā aktīviem, informētiem un noturīgiem iedzīvotājiem, kas spēj orientēties sarežģītā un strauji mainīgā vidē. Šajā sakarā izglītības un mācību sistēmām ir jāturpina attīstīties, lai sagatavotu cilvēkus strauji mainīgai nākotnei, kas nesīs pārmaiņas sabiedrībā, ekonomikā un darba tirgū. Lai to panāktu, ir pastāvīgi jāpielāgo valstu stratēģijas, jānosaka politikas pasākumi mācību rezultātu uzlabošanai un galu galā jāveicina visu izglītojamo panākumi izglītībā.

Saistībā ar Eiropas izglītības telpu dalībvalstis atzīst, ka izglītības un mācību sistēmām ir būtiska nozīme, lai cilvēkiem nodrošinātu prasmes un kompetences, kas vajadzīgas, lai gūtu panākumus dzīvē, darba tirgū un sabiedrībā. Gan Padomes Rezolūcijā par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), gan nozīmīgajā darbā, kas līdz šim paveikts Padomē saistībā ar otrā cikla sagatavošanu, ir uzsvērtā pastāvīgā apņemšanās nodrošināt kvalitāti, taisnīgumu, iekļaušanu un panākumus visiem un nodoms līdz 2030. gadam pilnībā izveidot Eiropas izglītības telpu.

Ir noteikti mērķi progresa uzraudzībai un problēmu apzināšanai; jo īpaši līdz 2030. gadam vajadzētu panākt, ka to 15 gadus veco jauniešu īpatsvars, kuriem ir vājas sekmes lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs, ir mazāks par 15 %, savukārt to astotklasnieku īpatsvaram, kuriem ir vājas sekmes datorpratībā un informācijpratībā, līdz tam pašam gadam vajadzētu būt mazākam par 15 %.

Pierādījumi ES līmenī liecina, ka progress to mērķu sasniegšanā, par kuriem panākta vienošanās 2021. gadā, joprojām ir nevienmērīgs. Lai gan dažās jomās ir vērojamas pozitīvas tendences, joprojām pastāv problēmas nodrošināt, ka visi izglītojamie apgūst to, kas ir nepieciešams, lai gūtu panākumus strauji mainīgā kontekstā. Tāpēc ir kritiski jāapsver pašreizējās politikas pieejas un stratēģijas, jo īpaši jāizpēta veidi, kā sniegt efektīvāku atbalstu visiem izglītojamajiem. Vērienīgi politikas mērķi ir labāk jāsaskaņo ar efektīvu īstenošanu, lai nodrošinātu labākus rezultātus. Šajā sakarā viens no galvenajiem mērķiem joprojām ir koordinēt un saskaņot ES iniciatīvas izglītības un mācību jomā, jo īpaši tās, kas attiecas uz prasmēm un kompetencēm, un sniegt konsekventu atbalstu valstu izglītības un mācību sistēmām.

Nesenajās ES iniciatīvās ir uzsvērtā nepieciešamība ieguldīt prasmēs un kompetencēs. Tiek uzskatīts, ka ES labklājībai, ekonomikas noturībai un unikālajai sociālai tirgus ekonomikai ir ļoti svarīgi, lai uzmanības centrā būtu cilvēkkapitāls. Komisijas paziņojumā par prasmju savienību ir uzsvērts, ka ir vajadzīgi spēcīgāki izglītības pamati un prasmes ikvienam, lai nodrošinātu plašu piekļuvi izglītībai, mūžizglītībai un nodarbinātības iespējām un spējas orientēties pārejās un pārvarēt krīzes. Komisijas Pamatprasmju rīcības plāna mērķis ir gan palīdzēt dalībvalstīm uzlabot rezultātus tādās jomās kā rakstpratība, matemātika, dabaszinības, digitālās un pilsoniskuma prasmes, gan veicināt plašāku mērķu sasniegšanu saistībā ar konkurētspēju, noturību un demokrātisko līdzdalību.

Lai gan nav vienas un vienotas izpratnes par terminu “pamatprasmes”, šajā viedokļu apmaiņā galvenā uzmanība tiek pievērsta fundamentālām prasmēm, kas katram indivīdam būtu jāapgūst kā minimālais pamats, lai turpinātu savu pilnveidi posmos: izglītība un mācības, mūžizglītība, nodarbināmība un aktīva līdzdalība sabiedrībā. Šī izpratne varētu nozīmēt plašāku un holistiskāku perspektīvu, kas aptver arī transversālas prasmes, piemēram, kritisko domāšanu, komunikāciju, pielāgošanās spēju, sadarbību un līdzdalību pilsoniskajā sabiedrībā, kuras ir būtiskas ne tikai visos izglītības un mācību līmeņos un veidos, bet arī visa mūža garumā.

Raugoties nākotnē, šīs fundamentālās prasmes ir ne tikai jāstiprina, bet arī pastāvīgi jāpārdefinē, ņemot vērā nemitīgi mainīgos apstākļus, lai efektīvi atbalstītu cilvēkus, palīdzot viņiem gūt panākumus dzīvē, darbā un demokrātiskā sabiedrībā un pārvarēt sarežģītus apstākļus, nenoteiktību un pārmaiņas. Izglītības un mācību sistēmām ir jāprognozē pārmaiņas, paši mācīšanās pamati jāpielāgo jaunām vajadzībām un jānodrošina, ka izglītojamie ir sagatavoti gan mūsdienu pārbaudījumiem, gan nākotnes iespējām. Lai to panāktu, ir arī jāiekļauj mūžizglītības perspektīva visos izglītības un mācību līmeņos un veidos, nodrošinot, ka prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas ir pieejamas visos dzīves posmos.

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts aicina ministrus viedokļu apmaiņā par šo tematu atbildēt uz turpmāk minētajiem jautājumiem. Lūgums uzstāties ne ilgāk kā trīs minūtes.

1. Ņemot vērā šo strauji mainīgo situāciju, kā būtu jāpielāgo valstu izglītības un mācību stratēģijas, lai izglītojamajiem nodrošinātu fundamentālas prasmes, kas viņiem vajadzīgas, lai gūtu panākumus šodien un orientētos nākotnes problēmās? Vai mūsu izglītības un mācību sistēmas ir pietiekami elastīgas un uz nākotni vērstas, lai izpildītu savu uzdevumu?
2. Kā sadarbība ES līmenī, jo īpaši Eiropas izglītības telpas ietvaros un attiecīgā gadījumā sinerģijā ar prasmju savienību, var vislabāk atbalstīt šo pārveidi?